

Особливості розвитку конфліктних відносин в акціонерних товариствах

Наталія Бортніченко, Тамара Березянюк
Національний університет харчових технологій

Вступ. Особливістю функціонування акціонерного товариства є існування різних за інтересами та можливостями впливу на результати діяльності груп зацікавлених сторін. Найбільш вагомими є інтереси таких груп, як акціонери, менеджери, наймані працівники підприємства, кредитори, держава, споживачі та постачальники. Саме вони та характер взаємодії інтересів цих груп справляють значний вплив на результати діяльності компанії. Різноманітність інтересів зацікавлених сторін в акціонерному товаристві спричиняє виникнення конфліктів всередині корпорації, що значно послаблює її позиції у зовнішньому середовищі. Розв'язанню конфліктів інтересів та узгодженню цілей діяльності акціонерного товариства з усіма учасниками корпоративних відносин сприятиме формування ефективних систем корпоративного управління, що підвищить стійкість та розширить перспективи функціонування компанії, сприятиме динамізму розвитку і підвищенню ефективності управління.

Матеріали та методи. Для дослідження різних аспектів корпоративного управління важливе теоретичне і методологічне значення мають праці таких зарубіжних учених, як І.Ансоффа, С.Брейлі, Г.Клейнера, В. Колесова, В.Кондрат'єва, Ф.Котлера, С.Майерс, М.Мескона, Г.Мінцберга, У.Оучи та ін. Над проблемами корпоративного управління працювало багато вітчизняних вчених-економістів, серед яких слід відмітити здобутки Г. Артикульної, Л. Бабич, Д.Баюри, В.Битюцких, В.Борзунова, В.Геєць, А.Демба, Д.Доманчука, В. Євтушевського, М.Зось-Кіор, М.Небави, В.Опришко, Ю.Палкіна, В.Петюх, А.Поважного, О.Попова, В. Рибалкіна, О.Сохацької, О.Терещенко, В.Ткаченко, О.Трідід та інші.

Результати. Конфлікти інтересів є об'єктивно існуючим явищем в управлінні будь-яким акціонерним товариством. Розбіжність інтересів закладено у саму природу господарського товариства, корпорації як форми організації бізнесу, у рамках якої власники капіталів об'єднуються для реалізації спільної підприємницької ідеї.

Конфлікт інтересів - це такий стан взаємовідносин між стейкхолдерами, за якого відмічається зіткнення їх інтересів у окремих питаннях стратегічного й оперативного управління діяльністю акціонерного товариства та корпоративного контролю. У юридичній літературі часто використовується термін «корпоративний конфлікт». Але ця категорія вужче

писує явище конфлікту в акціонерних товариствах, приділяючи увагу лише правовим аспектам встановлення контролю над активами акціонерного товариства та розподілу повноважень між органами управління товариства.

Також одностороннім є підхід до розгляду виключно поведінкових конфліктів у корпораціях (це є характерним для дисциплін загального менеджменту, організаційної поведінки, психології організацій, управління персоналом, конфліктології та ін.), адже та множинність конфліктів, що виникають у акціонерному товаристві, не обмежується відносинами між особистостями: предметною основою більшості конфліктів у корпораціях є не міжособистісні відносини акціонерів, менеджерів, персоналу, а зіткнення їх інтересів у цілком матеріальних сферах. Мотивом вступання особи в корпоративний конфлікт є її прагнення як суб'єкта корпоративних правовідносин усунути деструкцію своїх інтересів, контролювати акціонерне товариство та отримувати вигоди від здійснення такого контролю.

Таким чином, основним стримуючим розвиток вітчизняних акціонерного товариства фактором стає політика керівництва таких товариством, спрямована на збереження контролю над ними будь-якими засобами і, як наслідок, небажання використовувати основну перевагу акціонерних товариств, яка полягає у можливості об'єднання дрібних капіталів мільйонів громадян через розміщення акцій на ринку для мобілізації значних капіталів та їх подальшого спрямування на реалізацію мети створення товариства. Тому, важливою складовою корпоративного управління є конфліктологія. Корпоративним конфліктом в акціонерному товаристві є загострена суперечність між суб'єктами корпоративних правовідносин, яка полягає у діях хоча б однієї сторони конфлікту щодо досягнення та утримання одноосібного контролю над акціонерним товариством з метою задоволення своїх майнових чи інших інтересів [1].

Загальними об'єктивними умовами, специфічним правовим та економічним підґрунтям для виникнення корпоративних конфліктів в акціонерних товариствах є: дистанціювання акціонерів від власності товариства, якою безпосередньо розпоряджається виконавчий орган; суперечність між рівністю прав акціонерів та фактичним обсягом корпоративної влади залежно від кількості належних акцій; складна структуризація управління акціонерним товариством шляхом розподілу компетенції між вищим, контрольним, виконавчим та ревізійним органами товариства.

З вищесказаного можна зробити висновок, що корпоративні конфлікти справляють негативний вплив не лише на діяльність акціонерного товариства, а й на ефективність роботи інституційних інвесторів, що

виражають інтереси своїх вкладників. Також наявність в акціонерному товаристві конфліктів негативно впливає на його ринкову вартість.

Шляхи подолання проблеми конфліктів в управлінні акціонерного товариства є: більш повне та регулярне (раз на квартал) інформування акціонерів про фінансову діяльність товариства; закріплення на законодавчому рівні пропорційного представництва акціонерів у спостережній раді, зокрема можливості для акціонерів, що володіють 10% акцій, мати одне місце у цьому органі; наявність у спостережній раді певної кількості незалежних директорів; введення нового фінансового інструменту на зразок деривативу під назвою «права на акції», який би давав право на участь у вторинній емісії акцій і вільно торгувався на фондовому ринку; публічне визнання акціонерних товариств, які впроваджують найкращу практику корпоративного управління [2].

Висновки. Таким чином, на підставі аналізу природи явища конфліктів інтересів у акціонерних товариствах, вважаємо, є розробка організаційно-економічних заходів спрямованих на мінімізацію негативного впливу конфліктів інтересів на діяльність акціонерного товариства з урахуванням предметної основи кожного конфлікту.

Література

1.Євтушевський В.А. Стратегія корпоративного управління/ В.А.Євтушевський, К.В.Ковальська, Н.В. Бутенко / - К.: Знання, 2007.- 287 с.

2.Воловик О.А. Інтереси господарських товариств: роблеми правового забезпечення в корпоративних відносинах [Текст] : монографія / О.А.Воловик.– Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. –132 с.